

[Bertel Dahlgaard.]

Tilhængere af en Budgetpolitik, der slavisk kræver Balance for hvert enkelt Finansaar, og jeg er ganske indforstaaet med, at Landets særlige Stilling i Øjeblikket maa medføre en Overgangstid med betydeligt Underskud. Men naar vi staar over for Underskud, der fordobler Statens faste Gæld paa to Aar, da er jeg sikker paa, at Finansministeren maa være enig med mig i, at dette Forhold kræver en snarlig Vending af den Retning, vi følger; det var ikke godt andet. Den højtærede Minister syntes i sin Tale at vente, at Valgagitationen skulde forlede Talere til at fremstille Ministeren som et uansvarligt Menneske i Forbindelse med den finansielle Situation. Det vil ikke blive fra min Side noget saadant sker; jeg skal overalt, hvor jeg taler, fremdrage de undskyldende og forklarende Momenter, der foreligger; men lige saa bestemt vil jeg søge at klarlægge Nødvendigheden af, at der nu tages Reb i Sejlene. Og maa jeg saa sige, at naar den højtærede Minister antyder, at hans særlige Ansvar hører op dér, hvor han har faaet Partiernes Tilslutning til en Bevilling, saa stiller han den Rolle, Finansministeren spiller i Statshusholdningen, paa en alt for beskeden Plads. Den højtærede Minister kommer til Rigsdagen og Finansudvalget med sine Forslag til Bevillinger, et efter et, og Finansudvalget skønner vedrørende hver enkelt Bevilling, om de hver for sig — under Hensyn til deres Formaal — er forsvarlige. Men Overblikket over, i hvilken Grad den samlede finansielle Situation maa paalægge Paaholdenhed og Tilbageholdenhed ogsaa over for Bevillinger, der isoleret set kan synes ønskelige, kan kun ligge eet Sted, nemlig hos Finansministeren, og den højtærede Minister bør af Hensyn til sig selv ikke søge at formindske og forringe dette særlige Ansvar.

Jeg maa over for hele den foreliggende Situation sige, at jeg finder det nødvendigt, at der af en kommende Regering straks efter Valget tages Initiativ til en samlet, sagkyndig Gennemgang af Statens hele Husholdning og Administration. De unormale Forhold, vi har gennemlevet, idet det normale Sammenspil mellem Administration og Rigsdag har været afbrudt i 2 Aar, hvortil kommer den vældige Udvidelse af Statens Virksomhedsomraade under Krigen, gør det rimeligt, at det hele gennemgaaes fra Grunden.

I samme Forbindelse vil det være naturligt, at hele Spørgsmaalet om den offentlige Administrations Principper tages op til Undersøgelse. Spørgsmaalet om Centralisation eller Decentralisation i Statsstyrelsen

trænger mere og mere paa ude i Befolkningen; Tanken om paa visse Omraader at overføre administrative Afgørelser fra Centraladministrationen til lokale Myndigheder har mange Fortalere i det danske Folk i Dag. Jeg ved selvfølgelig meget godt, at Centralisationens og Decentralisationens Principper hver for sig har sine Fortrin og sine Mangler, og jeg mener, at en Gennemgang af hele dette Spørgsmaal maa foretages af Mænd, der ikke er forudindtaget med Hensyn til det ene eller det andet Systems Fortræffelighed. Men man er utvivlsomt i det sidste Slægtled gaaet et Stykke længere ad Centralisationens Vej end ønskeligt, og derfor bør vi nu efter den sidste Menneskealders vældige Lovgivning og stærke Udvidelse af den offentlige Administration tage Sagen op til fordomsfri Undersøgelse inden for en Kreds af sagkyndige. Hele dette Gennemsyn af vor Statshusholdning og vort Forvaltningssystem vil da paa naturlig Maade kunne ske jævnsides med, at Arbejdet foregaar med den Grundlovsændring, som alle Partier synes at være enige om at fremme i den nye Rigsdag.

Maa jeg dernæst sige, at naar jeg har advaret saa stærkt mod Følgerne af det mægtige Underskud i Statshusholdningen, er det ikke blot, fordi det betyder Byrder, der lægges over paa kommende Tider, og som maa forrentes og afdrages, men saa er det i lige saa høj Grad ud fra en Bekymring for de Virkninger, den store Stigning af Statsudgifterne i den nærmeste Tid kan faa paa hele vort økonomiske Liv, ja, for saa vidt ogsaa paa Bestræbelserne for at opretholde et sundt og stabilt Pengevæsen. Der kan jo ikke være nogen Tvivl om, at der fra Statsfinanserne i dette Øjeblik udgaar en inflatorisk Bevægelse, der kan blive meget farlig, navnlig da saa stor en Del af Udgiftsstigningen medgaar til uproduktive Udgifter, som slet ikke forøger den Varemengde, hvis Omsætning Pengene skal formidle. Jeg beder det høje Ting om at lægge Mærke til, at Nationalbanken i Gaar meddelte, at Seddelcirkulationen her i Landet nu er naaet op til 1 242 Mill. Kr., det vil sige, at Seddelcirkulationen igen efter Seddelombytningen i sidste Maaned er steget med 140 Mill. Kr. Se, hermed nærmer vi os den største Fare, der foreligger for vort økonomiske Liv i Øjeblikket, nemlig at det Prisfald, som normalt bør indtræffe i den kommende Tid, mødes af en modgaaende Bevægelse i Retning af Prisstigning.

Jeg minder atter om den Ulykke, der ramte os efter den forrige Verdenskrigs Afslutning, bl. a. paa Grund af en forfejlet